

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК ЇХ УСПІШНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА РИНОК ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Герасименко Ю.С., завідувачка кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

У воєнний та післявоєнний період українська молодь стикається з низкою складнощів у професійному становленні: нестабільність ринку праці, психологічні травми, соціальні та економічні труднощі. Здобувачі професійної освіти особливо вразливі, адже вони поєднують навчання з підготовкою до професійної діяльності. Психолого-педагогічний супровід стає необхідним інструментом для забезпечення їхньої адаптації, розвитку професійних компетентностей і формування стійкості до стресових умов.

Метою дослідження є визначення ролі психолого-педагогічного супроводу у формуванні готовності здобувачів професійної освіти до успішної інтеграції на ринок праці. Для досягнення цієї мети визначено такі завдання: проаналізувати сучасні психолого-педагогічні практики підтримки професійного розвитку молоді; виявити основні психологічні бар'єри адаптації на ринку праці; розробити рекомендації щодо ефективної організації супроводу здобувачів у воєнний та післявоєнний період.

Психологічний аспект супроводу включає емоційну підтримку, розвиток стійкості та мотивації до професійного зростання. Надання емоційної підтримки допомагає здобувачам справлятися зі стресом, тривогою та наслідками пережитого конфлікту. Розвиток стійкості формує навички саморегуляції, стресостійкості та позитивного мислення у складних життєвих умовах. Мотивація до професійного зростання забезпечується через психологічні тренінги, коучинг та індивідуальні консультації, що дозволяє здобувачам

повірити у власні можливості та підвищити готовність до професійної діяльності.

Педагогічний аспект супроводу спрямований на розвиток професійних компетентностей і готовності до ринку праці. Використання інноваційних методів навчання, таких як практичні кейси, тренінги, онлайн-платформи та симуляції, дозволяє здобувачам ефективно набувати професійні знання і навички. Особлива увага приділяється формуванню соціальних і комунікаційних компетентностей, вміння працювати в команді, вести переговори та вирішувати конфлікти. Поєднання теорії та практики допомагає інтегрувати професійні знання з реаліями сучасного ринку праці, що особливо актуально в умовах воєнного та післявоєнного часу.

Соціально-економічна значимість психолого-педагогічного супроводу полягає у прискоренні інтеграції випускників на ринок праці, зменшенні ризику безробіття серед молоді та сприянні відновленню регіональної економіки. Крім того, супровід формує активну громадянську позицію, сприяє соціальній стабільності та розвитку відповідального ставлення до професійної діяльності.

Системний психолого-педагогічний супровід є ключовим чинником успішної адаптації здобувачів професійної освіти до умов сучасного ринку праці. Він особливо важливий у воєнний та післявоєнний період, коли підтримка психічного здоров'я, розвиток практичних і соціальних компетентностей та формування навичок самостійного професійного зростання визначають майбутній успіх випускників. Впровадження комплексного супроводу забезпечує конкурентоспроможність молоді та сприяє відновленню економіки й соціальної структури країни.

Ринок праці України під час війни характеризується критичним дефіцитом кадрів, спричиненим міграцією та мобілізацією, зростанням ролі роботодавця та значним підвищенням зарплат, особливо у секторах відбудови (будівництво, логістика, виробництво). Післявоєнний період вимагатиме масштабної перекваліфікації, адаптації ветеранів та залучення жіночої робочої сили для економічного відновлення.

Найбільший виклик – нестача працівників через виїзд за кордон та мобілізацію. На одне робоче місце часто претендує набагато менше осіб, ніж до війни. Високий попит на робітничі спеціальності (будівельники, водії, зварювальники), а також на фахівців у сфері оборони та медицини. Через брак кадрів роботодавці змушені підвищувати оплату праці. У 2024-2025 роках спостерігається реальне зростання зарплат, понад 90% роботодавців підвищують виплати [1].

Потреба у робочій силі після війни буде залежати від обраної економічної стратегії України. Особливу увагу слід приділити впровадженню програм, спрямованих на повернення біженців та їхню успішну реінтеграцію в нові післявоєнні умови. Найбільший приріст робочих місць можна очікувати у галузях, що будуть орієнтовані на відновлення внутрішнього ринку та розвиток економіки всередині країни. Повністю відновити довоєнний стан ринку праці буде складно, тому державі важливо визначити пріоритетні напрямки, які забезпечать ефективне відновлення ринку праці на новому, більш якісному рівні.

За даними Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України, близько 4,3 млн осіб працездатного віку виїхали за кордон через війну, і частина з них не планує повертатися. Подібна ситуація спостерігається і серед бізнесу, який релокувався за межі країни. Це призвело до втрати робочих місць, висококваліфікованих кадрів та, одночасно, до зменшення надходжень до державного бюджету від внутрішньої економічної активності [2].

Ринок праці України в умовах воєнного часу переживає серйозну кадрову кризу, що зумовлена масовою мобілізацією та міграцією населення. Це призводить до високого попиту на робітничі та критично необхідні професії, зокрема у будівництві, логістиці, медицині та сфері оборони. Відчувається значне зростання ролі роботодавця та підвищення зарплат, що відображає дефіцит кадрів і потребу в утриманні працівників. Післявоєнний період вимагатиме масштабної перекваліфікації, адаптації ветеранів та активного залучення жіночої робочої сили для відновлення економіки країни. Системне

планування підготовки та супровід кадрів стає ключовим чинником стабілізації ринку праці та забезпечення стійкого розвитку економіки.

Список використаних джерел:

1. Ходирєва, О. (2023). Ринок праці України в умовах воєнного стану: головні проблеми та напрямки відновлення. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*, (3), 17–20. <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2023.3.17>

2. Ілона Гавронська: понад 4,3 млн українців перебувають під тимчасовим захистом у країнах ЄС. URL: <https://surl.li/tuvyok>